

- 5°. In de faculteit der letteren en wijsbegeerte:
- a. in de grieksche taal- en letterkunde;
  - b. in de latijnsche taal- en letterkunde;
  - c. in de hebreeuwsche taal- en letterkunde,
  - d. in de nederlandsche taal- en letterkunde;
  - e. in de Israëlitische, Grieksche en Romeinsche oudheden;
  - f. in de algemeene geschiedenis;
  - g. in de vaderlandsche geschiedenis;
  - h. in de politieke aardrijkskunde;
  - i. in de geschiedenis der wijsbegeerte;
  - k. in de logica;
  - l. in de metaphysica;
  - m. in de zielkunde.

Art. 34 a.

Aan de universiteit te Leiden wordt bovendien onderwijs gegeven:

- 1°. In de faculteit der godgeleerdheid:
  - a. in de Christelijke archaeologie.
- 2°. In de faculteit der regtsgeleerdheid:
  - a. in het Mohammedaansche regt en de overige volksinstellingen en gebruiken in Nederlandsch Indie;
  - b. in het staatsregt en de inrigting van 's Rijks kolonien en overzeesche bezittingen;
  - c. in het internationale privaatrecht.
- 3°. In de faculteit der geneeskunde:
  - a. in de psychiatrie;
  - b. in de oogheelkunde;
  - c. in de oorheelkunde;
  - d. in de tandheelkunde.
- 4°. In de faculteit der wis- en natuurkunde:
  - a. in de meteorologie.
- 5°. In de faculteit der letteren en wijsbegeerte;
  - a. in de archaeologie;
  - b. in de taal- en letterkunde der semitische volken;
  - c. in de taal-, letter-, land- en volkenkunde van den Oost-Indischen archipel;
  - d. in de fransche, de engelsche en de hoogduitsche taal- en letterkunde;
  - e. in de aesthetiek en kunstgeschiedenis;
  - f. in het sanskriet en zijne letterkunde;
  - g. in de oude talen en letterkunde der germaansche volken.

Wij behouden Ons voor het onderwijs in een of meer der hier genoemde vakken te doen geven aan eene andere universiteit, indien het belang van dat onderwijs het vordert.

Art. 35.

Aan eene of meer der universiteiten kunnen, wanneer Wij het noodig oordeelen, leerstoelen worden gevestigd voor vakken in art. 34 en art. 34 a niet vermeld.

[16]

Gewijzigde ontwerpen van wet.

In Hoofdstuk III, *Van de universiteiten*, het opschrift van § 1, *Van het onderwijs*, aldus te lezen: *Algemeene bepalingen.*

Boven art. 34 te plaatsen:

§ 2. *Van het onderwijs aan de Rijksuniversiteiten.*

De paragrafen 2—5 te veranderen in 3—6 en achter de omschrijving van elk dier paragrafen bij te voegen: *aan de Rijksuniversiteiten.*

[47.]

HOOFDSTUK IV.

WETENSCHAPPELIJKE GRADEN.

Art. a. (*Zie art. d C. v. R.*)

Aan de universiteiten zijn de volgende doctoraten verkrijgbaar:

- 1°. in de faculteit der godgeleerdheid:
  - in de godgeleerdheid;
- 2°. in de faculteit der regtsgeleerdheid:
  - a. in de regtswetenschap;
  - b. in de staatswetenschap;
- 3°. in de faculteit der geneeskunde:
  - a. in de geneeskunde;
  - b. in de heelkunde;
  - c. in de verloskunde;
  - d. in de artsenijsbereidkunde;
- 4°. in de faculteit der wis- en natuurkunde:
  - a. in de wis- en sterrekunde;
  - b. in de natuurkunde;
  - c. in de scheikunde;
  - d. in de aard- en delfstofkunde;
  - e. in de plant- en dierkunde;
- 5°. in de faculteit der letteren en wijsbegeerte:
  - a. in de klassieke letterkunde;
  - b. in de semitische letterkunde;
  - c. in de nederlandsche letterkunde;
  - d. in de taal- en letterkunde van den Oost-Indischen Archipel;
  - e. in de wijsbegeerte.

Art. b. (*Zie art. a C. v. R.*)

De in het voorgaande artikel genoemde doctoraten worden verkregen door het afleggen van de examens en het voldoen aan de voorwaarden door Ons vast te stellen bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur na ingewonnen gezamenlijk advies van de senaten der Rijksuniversiteiten.

Bij Ons bedoeld besluit worden de inrigting, omvang en duur der examens en promotien, de tijdstippen waarop zij worden gehouden en al wat verder daarop betrekking heeft, geregeld.

Voor het geven van dat advies wordt aan de senaten door Ons een termijn van ten minste drie maanden ge-

steld, aanvangende met den dag, waarop zij, op uitnodiging van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, zijn vergaderd.

Alvorens ons bedoeld besluit te wijzigen, worden de senaten der Rijks-universiteiten op dezelfde wijze geraadpleegd.

Art. c. (Zie art. b C. v. R.)

Tot het afleggen der examens wordt ieder, onverschillig waar hij de daarvoor vereischte kundigheden heeft opgedaan, toegelaten, mits hij in het bezit zij van een der getuigschriften, vermeld in artt. 10 en 11.

Met het getuigschrift in art. 10 vermeld wordt gelijk gesteld dat, hetwelk door bestuurders van instellingen, voorbereidend tot het universitair onderwijs, in de kolonien en overzeesche bezittingen van het Rijk, aan hen die het onderwijs aan zoodanige instellingen tot het einde toe hebben genoten, wegens met goed gevolg afgelegd examen is uitgereikt, voor zoo verre dit voorregt door Ons aan die instellingen is toegekend.

Art. d. (Zie art. 112 bis.)

Zij, die gedurende den loop hunner universitaire studien van studievak veranderen en examens wenschen af te leggen in eene andere faculteit dan die, waarvoor zij ingevolge artt. 10 of 11 het getuigschrift verwierven, zijn verplicht, naar gelang hunner studien aan de faculteit der letteren en wijsbegeerte of aan die der wis- en natuurkunde, de bewijzen te geven, dat zij voldoende kennis bezitten van hetgeen, waarin zij bij het verkrijgen van het getuigschrift niet zijn geëxamineerd.

Art. e. (Zie art. c C. v. R.)

Alle examens aan de universiteiten worden afgenomen door de faculteiten.

Art. f. (Zie art. 113.)

Voor het afleggen van de examens, vermeld in art. 11 en in art. d, wordt eene som van f 10 betaald.

Voor het afleggen van elk ander examen aan de universiteit wordt eene som van f 50 betaald.

In geval van afwijzing wordt voor de eerste herhaling van een examen geene betaling gevorderd.

Deze gelden worden in 's Rijks schatkist gestort.

De toekenning van den doctoralen graad geschiedt kosteloos.

Art. g. (Zie art e C. v. R. en art. 114.)

De senaten behouden het regt om, op voordragt der faculteiten, wegens zeer uitstekende verdiensten, aan Nederlanders of vreemdelingen, het doctoraat honoris causa te verleen.

Art. h. (Zie art. 115.)

De graad van doctor geeft in het algemeen, de aan dien graad bij deze en andere wetten verbonden bevoegdheid tot het geven van onderwijs en tot het uitoefenen van ambten en bedieningen.

Art. i. (Zie art. 116.)

De graad van doctor in de regtswetenschap geeft de bevoegdheid, zich, met inachtneming van de overigens daaromtrent bestaande bepalingen, als advocaat te doen inschrijven en om benoemd te worden tot de regterlijke betrekkingen, opgenoemd in de wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie, zoodmede tot de betrekkingen van procureur, notaris en van ambtenaar bij de burgerlijke dienst in Nederlandsch Indie, behoudens de nadere bewijzen van bekwaamheid in bijzondere wetten

of verordeningen voor ieder van die betrekkingen gevorderd.

Hij geeft voorts de bevoegdheid, middelbaar onderwijs te geven in de staatshuishoudkunde en in de gronden van de gemeente-, provinciale en Staatsinrigting van Nederland.

Art. j. (Zie art. 117.)

De graad van doctor in de staatswetenschap geeft de bevoegdheid middelbaar onderwijs te geven in de staatshuishoudkunde, de statistiek, inzonderheid van Nederland en van zijne kolonien en bezittingen in andere werelddelen, en in de gronden van de gemeente-, provinciale en Staatsinrigting van Nederland.

Art. k. (Zie art. 118.)

De doctoren in de genees-, heel- en verloskunde, en zij, die tot de promotie in deze vakken zijn toegelaten, zijn bevoegd de geneeskunst in haren geheelen omvang uit te oefenen, na aflegging van het praktisch examen, bedoeld in art. 5 der wet van 1 Junij 1865 (Staatsblad n°. 59), gewijzigd door die van 8 Julij 1874 (Staatsblad n°. 97).

Art. l. (Zie art. 119)

De doctoren in de artsenijsbereidkunde en zij, die tot de promotie in dit vak zijn toegelaten, zijn bevoegd de artsenijsbereidkunde in haren geheelen omvang uit te oefenen, na aflegging van het praktisch examen, bedoeld in B van art. 9 der in het voorgaande artikel vermelde wet.

Art. m. (Zie art. 120.)

De graad van doctor in de wis- en sterrekunde en die van doctor in de natuurkunde, geven gelijke bevoegdheid als de acte B, vermeld in de artt. 70 en 71 der wet van 2 Mei 1863 (Staatsblad n°. 50).

De graad van doctor in de scheikunde geeft gelijke bevoegdheid als de acte B, vermeld in art. 72 van genoemde wet.

De graad van doctor in de aard- en delfstofkunde geeft gelijke bevoegdheid als de acte A, vermeld in art. 70 van genoemde wet.

De graad van doctor in de plant- en dierkunde geeft gelijke bevoegdheid als de acte A, vermeld in art. 70 van genoemde wet.

Art. n. (Zie art. 121)

De graad van doctor in de Nederlandsche letterkunde geeft gelijke bevoegdheid als de acte, vermeld in het eerste lid van art. 74 der wet van 2 Mei 1863 (Staatsblad n°. 50).

Het getuigschrift van voldaan te hebben aan het examen, laatstelijk voorafgaande aan dat ter verkrijging van genoemde doctoralen graad, geeft gelijke bevoegdheid als de acte, vermeld in het eerste lid van art. 74 van genoemde wet.

Art. o. (Zie art. 123.)

Zij, die in een ander Rijk, naar de aldaar geldende wet, eenen wetenschappelijken graad verkregen hebben, die eene gelijke bevoegdheid medebrengt als het doctoraat hier te lande, respectivelijk in de godgeleerdheid, de regtswetenschap, de staatswetenschap, de artsenijsbereidkunde, de wis- en natuurkunde, de klassieke letterkunde en de semitische letterkunde, kunnen door Ons van de examens aan dat doctoraat voorafgaande worden vrijgesteld.

Art. p (nieuw).

Zij die, na voldaan te hebben aan een of meer examens ter verkrijging van het doctoraat in de wis- en sterrekunde, de natuurkunde, de scheikunde of de aard- en delfstofkunde, tot de Polytechnische school wenschen over

te gaan, zijn vrijgesteld van het examen A volgens art. 59 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50).

Art. 14 (van het wets-ontwerp).

Om tot leeraar aan een gymnasium benoemd te kunnen worden, wordt gevorderd, behalve een getuigschrift van goed zedelijk gedrag, afgegeven door het hoofd van het bestuur der gemeente of gemeenten, waar men gedurende de twee laatste jaren heeft gewoond:

a. voor de grieksche en latijnsche talen en letterkunde de graad van doctor in de klassieke letterkunde;

b. voor de nederlandsche taal- en letterkunde de graad van doctor in de nederlandsche letterkunde;

c. voor de fransche, hoogduitsche en engelsche talen het bezit eener acte van bekwaamheid tot het geven van middelbaar onderwijs in die vakken;

d. voor de geschiedenis de graad van doctor in de klassieke letterkunde of die van doctor in de nederlandsche letterkunde.

e. voor de aardrijkskunde de graad van doctor in de nederlandsche letterkunde;

f. voor de wiskunde en de natuurkunde de graad van doctor in de wis- en sterrekunde of die van doctor in de natuurkunde;

g. voor de scheikunde de graad van doctor in de scheikunde;

h. voor de natuurlijke historie de graad van doctor in de aard- en delfstofkunde of die van doctor in de plant- en dierkunde;

i. voor de hebreuwsche taal- en letterkunde de graad van doctor in de godgeleerdheid of die van doctor in de semitische letterkunde.

Tot het geven van dit onderwijs zijn ook benoembaar de Nederlandsch Israëlitische en Portugeesch Israëlitische godgeleerden van den eersten en tweeden rang en godsdienstonderwijzers van den hoogsten en middelsten rang;

k. voor de gymnastiek, het bezit eener acte van bekwaamheid tot het geven van middelbaar onderwijs in dat vak.

Tot het geven van het onderwijs, hierboven vermeld onder a, b, e, f, g, h en i, zijn ook benoembaar zij, die het examen laatstelijk voorafgaande aan dat ter verkrijging van den doctoralen graad, met goed gevolg hebben afgelegd.

Tot het geven van het onderwijs hierboven vermeld onder b, d, e, f, g en h, zijn ook benoembaar zij, die in het bezit zijn van acten van bekwaamheid tot het geven van middelbaar onderwijs in die vakken aan eene hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus.

Voor de rectoren en correctoren, met uitzondering der correctoren van progymnasia, wordt de graad van doctor gevorderd.

Toelichting.

Na de beslissing der Kamer omtrent het in de wet opnemen der vakken van onderwijs in iedere faculteit, schijnt eene specificatie der examenvakken in de wet minder noodig. De Regering treedt alzoo toe tot den door de Commissie van Rapporteurs gekozen vorm omtrent die zaak.

De artt. 115—121 en 123 kunnen evenwel niet worden gemist. In de Memorie van Beantwoording van 11 December 1874, bladz. 18; en in die van 4 Augustus 1875, bladz. 13, zijn de daarvoor geldende gronden uiteengezet.

Zij komen zakelijk hierop neder: De artt. 114—125 van het organiek besluit van 2 Augustus 1815 vermelden de regten en bevoegdheden aan het bezit der akademische graden, die in dat besluit vermeld zijn, verbonden. Deze regten en bevoegdheden behooren, voor zoo verre zij niet door nadere wettelijke verordeningen zijn gewijzigd of ingetrokken, te worden geëerbiedigd. Bovendien zijn zij bij de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs nader uitgebreid, tot dat de wet tot regeling van het hooger onderwijs anders zal hebben beschikt. Evenzoo heeft de wet, rege-

lende de voorwaarden ter verkrijging der bevoegdheid van geneeskundige enz., aan de akademische graden bevoegdheden toegekend, sommige doorlopend en andere tijdelijk in afwachting dat de wet op het hooger onderwijs anders beschikke. Omtrent dit een en ander behoort dus thans te worden beslist.

Buitendien is de omschrijving der doctoraten thans voorgesteld, niet geheel dezelfde, als die in het organieke besluit voorkomen. Zonder verklaring in de wet zelve zoude het bijv. ten eenen male onzeker zijn of het doctoraat in de regtswetenschap dezelfde bevoegdheden geeft als een van de beide *doctoratus juris*, die in het organieke besluit worden omschreven.

Worden bovengemelde artikelen behouden, dan hebben, zoodra de nieuwe wet in werking is getreden, de naar haar gepromoveerde doctoren dadelijk het genot van al hunne regten en bevoegdheden. Er is geen afdoende reden om dit uit te stellen tot dat nadere wetten die regten en bevoegdheden zullen hebben geregeld, waarmede nog een geruimen tijd kan verlopen.

Art. 122 kon evenwel niet worden behouden, omdat de inhoud en omvang van de examens tot het verkrijgen van doctorale graden in de faculteit der geneeskunde tijdens het vaststellen der wet nog niet bekend zijn. Bovendien voorziet art. 6 der wet van 1 Junij 1865 (*Staatsblad* n°. 59), zoo als zij is gewijzigd bij die van 8 Julij 1874 (*Staatsblad* n°. 97), reeds voldoende in de behoefte van hen, die het regt tot uitoefening der geneeskunst in een ander Rijk verkregen hebben.

Daarentegen is nu in het wets-ontwerp nog eene bepaling opgenomen (art. p nieuw) ten behoeve van studerenden aan eene universiteit, die van loopbaan willen veranderen en zich op de ingenieursstudie toeleggen. Billijk schijnt het, hen van het eerste examina aan de Polytechnische school vrij te stellen

Na de wijziging in de doctoraten en het opnemen der theologische faculteit in het wets-ontwerp, behoort art. 14 daarmede in overeenstemming te worden gebragt, zoo als thans is geschied.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

HEEMSKERK.

[18.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

[48.]

I.

De ondergeteekenden stellen de volgende drie amendementen voor op het door de Regering (in stuk 45) gewijzigd art. 34 a:

1°. te laten vervallen: de beide eerste regels en daarvoor te lezen:

» Aan eene of meer der drie universiteiten, voor ieder vak door Ons aan te wijzen, kan onderwijs gegeven worden in de volgende vakken: »

2°. achter 2 c te voegen: » d. in de wetenschap van het notariaat ».

3°. de drie laatste regels te doen vervallen.

's Gravenhage, 30 Maart 1876.

OLDENHUIS GRATAMA.

BASTERT.

II.

De ondergeteekende neemt de vrijheid voor te stellen:

Uit art. 34, 1°, weg te laten:

i. in de leerstellige godgeleerdheid.

G. DE VRIES Az.